

Продовольча проблема

Практично проблема продовольства для людини існувала завжди. Це одна з найдавніших глобальних проблем. Голод як крайній її прояв і величезне соціальне лихо знекровлював людей і в давнину, і в середні віки, і в нові, й навіть у новітні часи. Продовольча проблема належить до категорії глобальних тому, що для її розв'язання недостатньо зусиль окремих держав, а потрібне добре налагоджене співробітництво всіх країн, незалежно від їхнього суспільного ладу. Зрештою, на ній органічно зав'язані інші глобальні проблеми сучасності — демографічна, екологічна, енергетична та ін. Більшість дослідників убачають у продовольчій проблемі багатопланове явище, яке справляє вплив на всі сторони суспільства і тому має розглядатися у взаємозв'язку з економічною системою, політичним ладом, національними традиціями господарювання тощо.

Виділяють чотири групи чинників, які впливають на глобальну продовольчу проблему:

- природні умови й розміщення населення (загальна площа та структура сільськогосподарських угідь, сільськогосподарський потенціал, клімат, співвідношення між кількістю населення і масою продовольства тощо);
- світовий транспорт і зв'язок, котрі забезпечують широкий вихід продуктів харчування на зовнішній ринок;
- політична ситуація у світі (позиції політичних сил, наявність міждержавних співтовариств, об'єднань, використання поставок продовольства у політичних цілях);
- світова економіка і торгівля в їхній єдності (продовольство як складова торговельних потоків, роль балансових розрахунків, кліринг).

Голод (фізичний брак їжі), який спостерігається в Ефіопії, Судані та інших районах південніше Сахари, є найбільш відомою формою продовольчої незабезпеченості. Причини голоду багатогранні: природні, політичні катаклізми, громадянська війна, скорочення споживання і нерівномірний розподіл продовольства.

Актуальною продовольча проблема є і для країн з перехідною економікою, в тому числі України, де загальний спад виробництва і фінансова нестабільність зумовили зростання кризових явищ в аграрному секторі, що супроводжується різким спадом сільськогосподарського виробництва. Продовольчий потенціал Землі у принципі достатній для задоволення потреб її жителів. Так, за період 1991—1998 рр. загальносвітове виробництво основних видів сільськогосподарської продукції продовжувало, з певними відхиленнями, зростати.

Найбільш надійний напрямок вирішення глобальної продовольчої проблеми - зростання виробництва продуктів харчування в голодуючих державах - країнах Азії, Африка і Латинської Америки. Він можливий двома шляхами. Один з них - екстенсивний - передбачає подальше розширення орних, пасовищних та інших угідь. За даними ФАО, залишається ще чимало землі для сільськогосподарського використання. Близько 1560 млн га можуть бути додані до нинішніх 1,4 млрд га орних земель. Більше половини наявних додаткових земель розташовано в Африці та Латинській Америці. На ці регіони припадає більшість земель, які найкраще придатні для вирощування культур з дощовим зрошенням.

Перший шлях у багатьох країнах вичерпався або ж потребує значних затрат. Тому основою вирішення продовольчої проблеми є інтенсивний шлях - підвищення біологічної продуктивності вже існуючих угідь. Інтенсифікація сільського господарства в країнах, що розвиваються, пов'язана з біотехнологією, використанням нових високоврожайних сортів (так звана "зелена революція") і нових методів обробітку ґрунту, подальшим розвитком механізації, хімізації, меліорації.

